www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Assessment of the Status of Academic Ethics in Virtual Education during the Covid 19 in Paramedical College Students

Kokab basiri Moghadam [1], Abbas Sadeghian [2], Raheleh Baradaran [2], Arash Hamzei [2], Elaheh Ranjbar [3*]

1 Department of Nursing, Faculty of Paramedical, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran.
2 Clinical Research Development Unit, Allameh Bohlool Gonabadi Hospital, Gonabad University of Medical Science, Gonabad, Iran.
5 Student Research Committee, Faculty of Paramedical, Gonabad University of Medical Science, Gonabad, Iran.*

**Corresponding author: Elaheh Ranjbar, Student Research Committee, Gonabad University of Medical Science, Gonabad, Iran. E-mail: Ranjbarelaheh2001@gmail.com*

Article Info

Keywords: *Academic Ethics, Virtual Education, Covid 19, Students*

Abstract

Introduction: One of the important issues that we face in the corona is the use of virtual education among students. Unfortunately, apart from its positive aspects, it has also led to some immoral issues and has caused disorders in people's lifestyles. Therefore, the present study was conducted to investigate the status of academic ethics in virtual education in the period of Covid 19 in paramedical students.

Methods: In this stratified-random type Cross-sectional study, 200 undergraduate students of Gonabad University of Medical Sciences participated in the study in 1400 through internet call and Pors Line. After explaining the objectives of the study and gaining informed consent from students, the Golparvar educational ethics questionnaire was provided to them. Data after collection were analyzed using SPSS software version 20. For data analysis, Pearson correlation coefficient, independent t-test, and one-way analysis of variance were used.

Results: The frequency distribution of students based on academic ethics score showed that 86(43%) students have a good academic ethics score and only 2(1%) students have an undesirable ethics score. The correlation between age and academic ethics was not significant (p=0.269). In terms of academic ethics, female students had higher academic ethics than males, which was statistically significant (p=0.002). Also, between different semesters, the sixth semester had statistically lower academic ethics (p=0.014).

Conclusion: The status of academic ethics in virtual education during the Covid 19 is moderate for paramedical students but still needs further investigation. In this regard, it is suggested that professors focus on some ethical skills and teach them to students along with the courses.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۷، شماره ۲، ۱۴۰۳
صفحات: ۱۶۹-۱۷۶

ارزیابی وضعیت اخلاق تحصیلی در آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی

کوکب بصیری مقدم[۱]، عباس صادقیان[۲]، راهله برادران[۲]، آرش حمزه‌ای[۲]، الهه رنجبر [۳*]

[۱] دانشکده پیراپزشکی ، دانشگاه علوم پزشکی گناباد ، گناباد ، ایران.
[۲] واحد توسعه تحقیقات بالینی، بیمارستان علامه بهلول گنابادی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، ایران.
[۳] کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

* نویسنده مسوول: الهه رنجبر. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پیراپزشکی ، دانشگاه علوم پزشکی گناباد ، گناباد ، ایران.
ایمیل: Ranjbarelaheh2001@gmail.com

چکیده

مقدمه: یکی از مسائل مهمی که در دوران کرونا با آن مواجه هستیم، استفاده از فضای مجازی در بین دانشجویان است. که غیر از جنبه‌های مثبت آن، متأسفانه یکسری مسائل غیراخلاقی را نیز بدنبال داشته و باعث بروز اختلال‌هایی در سبک زندگی افراد شده است. از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت اخلاق تحصیلی در آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی انجام شد.

روش‌ها: در این پژوهش مقطعی از نوع طبقه‌ای- تصادفی، ۲۰۰ نفر از دانشجویان کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۴۰۰ از طریق فراخوان اینترنتی و پرس‌لاین در پژوهش شرکت کردند. پس از توضیح اهداف مطالعه و کسب رضایت آگاهانه از دانشجویان، پرسش‌نامه‌ی اخلاق تحصیلی گل‌پرور در اختیار دانشجویان قرار گرفت. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بمنظور تحلیل داده‌ها از روش ضریب همبستگی پیرسون، تی مستقل و آنالیز واریانس یکطرفه استفاده شد.

یافته‌ها: توزیع فراوانی دانشجویان بر اساس نمره اخلاق تحصیلی نشان داد که (۴۳٪)۸۶ دانشجو از نمره اخلاق تحصیلی مطلوب و تنها (۱٪)۲ دانشجو از نمره اخلاق نامطلوبی برخوردار هستند. همبستگی میان سن و اخلاق تحصیلی معنی‌دار نبود (p=۰/۲۶۹). در بعد اخلاق تحصیلی، دانشجویان زن نسبت به مرد از اخلاق تحصیلی بالاتری برخوردار بودند که به لحاظ آماری معنی‌دار بود (p=۰/۰۰۲). همچنین بین ترم‌های تحصیلی، ترم ششم به لحاظ آماری از اخلاق تحصیلی پایینتری برخوردار بود (p=۰/۰۱۴).

نتیجه‌گیری: وضعیت اخلاق تحصیلی در آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی در سطح متوسط است، اما با این حال نیاز به بررسی‌های بیشتری دارد. در همین راستا پیشنهاد می‌شود که اساتید روی برخی مهارت‌های اخلاقی تمرکز کرده و آنها را نیز به دانشجویان همراه دروس آموزش دهند.

واژگان کلیدی: اخلاق تحصیلی، آموزش مجازی، کووید۱۹، دانشجویان

مقدمه

در دسامبر ۲۰۱۹ میلادی انتشار یک بیماری ویروسی در شهر ووهان چین گزارش شد. عامل این بیماری یک نوع ویروس جدید و تغییر ژنتیک یافته از خانواده کرونا ویروس بوده که بیماری کووید ۱۹ نامگذاری شد [۱]. این ویروس به دلیل قدرت سرایت بالا به سرعت در کل جهان گسترش پیدا کرد و تقریبا طی زمان اندکی تمامی کشورهای جهان را آلوده کرد [۲]. متاسفانه، این ویروس کشور عزیزمان ایران را همچون سایر کشورهای جهان آلوده کرد و مبارزه با این ویروس بطور سراسری و همه جانبه در کل کشور در حال انجام است. گرچه با توجه به جدید بودن این ویروس و میزان اطلاعات موجود در مورد این بیماری و همچنین روش‌های کنترل و درمان این بیماری محدود بوده ولی در حال حاضر مهم‌ترین روش مقابله با آن پیشگیری از انتشار ویروس است [۳]. علاوه بر اثرات بهداشتی و درمانی این ویروس در جامعه، آموزش به صورت عام و آموزش علوم پزشکی به صورت خاص نیز به شدت تحت تأثیر قرار گرفته است [۴-۶]. وجود دانشجو در فیلدهای آموزشی، خود باعث افزایش احتمال ابتلاء به بیماری خواهد شد و از سوی دیگر عدم حضور دانشجویان در بخش‌ها، فرصت آموزش را از بین خواهد برد [۶]. دانشگاههای زیادی در سراسر دنیا برنامه‌های خود شامل کارگاه‌ها، سمینارها، برنامه‌های ورزشی و سایر فعالیت‌ها را تعلیق کرده‌اند [۷]. با این وجود، دانشگاهها برای کاهش اثرات پاندمی و پیشرفت دانشجویان و در عین حال حفظ سلامت آنها، راهبردهای گوناگون را بکار بسته‌اند. یکی از این راهکارها تبدیل آموزش دانشگاهها از حالت رو در رو به حالت آنلاین و آموزش مجازی در دوره کووید۱۹ است [۸]. آموزش مجازی، به تمام شکل‌های یاددهی-یادگیری اطلاق می‌شود که به شیوه الکترونیکی اجرا و پشتیبانی می‌شوند. حرکت به سوی این شیوه نوین در آموزش عالی، موجب شده تعداد زیادی از دانشگاههای جهان بطور روز افزون، در ارائه دوره‌ها از آن استفاده کنند [۹]. از مزایای محیط مجازی نسبت به محیط سنتی می‌توان به سهولت دسترسی به منابع و انعطاف زمانی و مکانی اشاره کرد اما بسیاری از صاحب نظران معتقدند آموزش مجازی نتوانسته است تمامی اهداف اساسی تعلیم و تربیت نظیر رشد تفکر خلاق، تعهد و مسؤولیت پذیری، خطر پذیری علمی و مواردی این نوع را محقق سازد [۹]. بعلت زمان کوتاه سپری شده از شروع پاندمی، متأسفانه مقالات موجود تا امروز در مورد روشهای جایگزین آموزش سنتی قدرت علمی کمی دارند [۴]. اما تجربه آموزش در سارس نشان داده است که آموزش به صورت آنلاین می‌تواند جلوی تعطیلی رسمی آموزش پزشکی را بگیرد [۱۰]. آموزش الکترونیک توانسته است برای دانشجویان سال پایین که کمتر درگیر فرآیندهای عملی هستند به خوبی پیاده شود ولی دانشجویان سالهای بالاتر کمتر از این شیوه بهره برده اند [۵]. در ایران بر اساس دستور وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهت کاهش بار ایجاد بیماری، قسمت آموزشی دانشگاهها از ابتدای فروردین ماه ۱۳۹۹ تعطیل اعلام شدند. گرچه نوع دوستی، مسئولیت پذیری، صداقت، احترام و عدالت توسط دانشجویان پزشکی در زمان یک بیماری همه گیر فاجعه بار مانند کووید۱۹بهتر درک می‌شود [۱۱]، اما آموزش مجازی یکسری چالش‌های اخلاقی را نیز بدنبال داشته است. از نظر Dreyfus فضای مجازی هرگز نمی‌تواند پیوندهای محکم انسانی را میان افراد برقرار سازد. همچنین ارتباط و الگوگیری دانشجو از استاد و دیگران از بین می‌رود [۹]. آموزش مجازی با مواردی مثل جنبه‌ی انسانی یافتن، نقش‌ها، هنجارها، اخلاق، امور خصوصی و امور روان‌شناختی- جامعه‌شناختی و گستره‌ی وسیع از یک‌سو و عدم نظارت و کنترل از سوی تولیدکنندگان و دسترسی آسان همگان به آن از سوی دیگر مباحث جدیدی را در این حوزه پدید می‌آورد که قبلاً در آموزش سنتی و حضوری مطرح نبودند. ارتباطات الکترونیکی آزاد و فقدان نظارت، عدم کنترل در رابطه و تعامل ارتباطات و اطلاعات سبب سوء استفاده‌های الکترونیکی شده است. لذا یکی از مباحثی که به واقعیت‌های آموزش مجازی ارتباط می‌یابد مباحث اخلاقی است. در واقع اخلاق از مباحثی است که امروزه در تمامی حوزه‌ها مطرح است و در آموزش مجازی بعنوان پدیده‌ی نوین، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. اگرچه رسالت و هدف آموزش و پرورش، رشد و شکوفایی انسان‌ها و تکامل آنان در کنار تولید علم و نوآوری است اما گسترش فزاینده‌ی مسائل غیراخلاقی نیاز آموزش و پرورش بویژه در آموزش‌های الکترونیکی و مجازی را به اخلاق نمایان می‌سازد. برخی از مصادیق غیراخلاقی رایج در حوزه‌ی آموزش الکترونیکی و مجازی عبارتند از: ۱- سرقت ادبی و نقض حقوق مالکیت فکری ۲- ترویج و تبلیغ ضدارزش‌ها ۳- استراق سمع ۴- افزایش فریبکاری ۵- عدم پایبندی به امانتداری ۶- تخریب رقبا از طریق تهمت و شایعه سازی ۷- گسترش دروغ و تقلب. آنچه در این پژوهش بعنوان معیارهای غیر اخلاقی مورد نظرند عبارتند از: فریبکاری، عدم پایبندی به امانتداری و انواع تقلب [۱۲].

اخلاق دانشی است که الگوهای رفتار ارتباطی افراد و سازمان‌ها را در قبال خویش و دیگران تنظیم می‌کند. دانشی نظام‌مند که به الگوهای رفتار ارتباطی درون شخصی، بین شخصی و برون شخصی بر مبنای اراده و عقل می‌پردازد و مبتنی بر رعایت حقوق دو طرف است [۹]. بدون تردید اخلاق و ارزش-های اخلاقی سهم قابل توجهی را در جهت‌دهی رفتار هر فرد ایفا می‌کند. یکی از عرصه‌هایی که معیار و ارزش‌های اخلاقی غیرقابل انکاری را در تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای نهایی افراد ایفا

می‌کند، عرصه تحصیل علم و دانش است [۱۰]. علیرغم جوان بودن علم اخلاق پزشکی به عنوان رشته دانشگاهی، مفاهیم اخلاقی در کنار علم پزشکی مطرح بوده و قدمتی به بلندای تاریخ طب دارد. سوگندنامه بقراط، مناجاتنامه ابنمیمون و آیین اخلاقی عقیلی شیرازی از جمله متون کهنی هستند که در آنها به اصولی چون رجحان حقوق بیمار به پزشک، و رعایت اصل رازداری تاکید شده است [۱۳]. در عصر حاضر و در دنیای علوم جدید، اخلاق پزشکی شاخه‌ای از اخلاق حرفه‌ای محسوب می‌شود که سعی می‌کند اخلاقیات را به صورت کاربردی در حوزه تصمیم‌گیری‌های اخلاقی در طب وارد نماید [۱۱]. از آنجا که آموزش الکترونیکی و سیستم عامل‌های آنلاین جز اصلی اقدامات فاصله اجتماعی و مشابه در دوره قرنطینه هستند، نگرانی اصلی این است که آیا این سیستم عامل‌ها برای آموزش ارزشها و مفاهیم اخلاق پزشکی و حرفه‌ای بودن مناسب هستند [۱۴].با توجه به مطالب فوق ما بر آن شدیم تا وضعیت اخلاق تحصیلی را در آموزش مجازی در دوران کرونا در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی بررسی کنیم تا به این امر کمک شود.

روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع مطالعات مقطعی و به صورت طبقه ای- تصادفی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان اتاق عمل، علوم آزمایشگاهی، پرتوشناسی و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۴۰۰ به تعداد ۲۰۰ نفر (۵۰ نفر برای هر رشته تحصیلی) تشکیل دادند . شایان ذکر است که این پژوهش پس از توضیح اهداف مطالعه و کسب رضایت آگاهانه از دانشجویان، پرسشنامه در اختیارشان قرار گرفت. به علاوه به آنان اطمینان داده شد که پاسخ‌های آنان کاملاً محرمانه خواهد ماند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه‌ی اخلاق تحصیلی است که توسط گل پرور توسعه داده شده است. این پرسشنامه دارای ۸ سوال است که بر اساس مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت (۱-کاملا مخالفم تا -۷ کاملا موافقم) تنظیم شده است. هشت سوال این پرسشنامه رعایت استانداردهای اخلاقی نظیر تکیه بر تلاش‌های شخصی نه دسترنج دیگران و دوری از تنبلی و شیوه‌های غیراخلاقی را مورد سنجش قرار می‌دهد. پرسشنامه حاوی اطلاعات فردی و اجتماعی شامل سن، جنس، وضعیت تاهل، مقطع تحصیلی و رشته تحصیلی شرکت کنندگان بود. به هر سوال نمره‌ای بین ۱ تا ۷ اختصاص یافت و کل پرسشنامه دامنه‌ای بین ۸ تا ۵۶ داشت. نمره بین ۸ تا ۲۴ اخلاق تحصیلی نامطلوب، نمره بین ۲۴ تا ۴۰ اخلاق تحصیلی متوسط و نمره بین۴۰ تا ۵۶ اخلاق تحصیلی مطلوب را نشان می‌دهد. روایی پرسشنامه توسط گل‌پرور مورد تایید قرار گرفت. بدین صورت که تحلیل عاملی طی دو مرحله هشت سوال این پرسشنامه را بر روی یک عامل که همان اخلاق علمی و تحصیلی است قرار داد. پایایی این پرسشنامه نیز بر حسب آلفای کرونباخ ۰/۶ و پایایی بازآزمایی با استفاده از ۳۰ دانشجو و با فاصله زمانی دو هفته همبستگی معنادار ($p>۰/۰۱$) برابر با ۰/۶۴ گزارش شد [۱۵]. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بر اساس آزمون کولموگراف اسمیرنوف نرمالیتی داده‌های پژوهش بررسی شد. داده‌ها بصورت میانگین ± انحراف معیار و تعداد (درصد) گزارش شدند. همچنین، جهت بررسی ارتباط متغیرهای کمی و کیفی از آزمون آنالیز واریانس یکطرفه و تی مستقل استفاده گردید. همچنین برای بررسی متغیرهای کمی با یکدیگر، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها

اطلاعات فردی- اجتماعی دانشجویان برحسب جنسیت، وضعیت تاهل، رشته و ترم تحصیلی در جدول ۱ آورده شده است. ۲۰۰ نفر دانشجوی دانشکده پیراپزشکی از هر رشته ۵۰ نفر وارد مطالعه شدند. رشته‌های تحصیلی شامل تکنولوژی اتاق عمل، علوم آزمایشگاهی، پرتوشناسی و هوشبری بود. هر رشته یک طبقه درنظر گرفته شد و سپس نمونه‌ها بصورت طبقه‌ای تصادفی انتخاب شدند. اکثریت واحدهای پژوهش مجرد (۹۵٪) و زن (۷۵٪) بودند. از نظر ترم تحصیلی بیشترین فراوانی مربوط به ترم چهارم بود (۴۰٪). آزمون کولموگراف اسمیرنوف نشان داد که اخلاق تحصیلی از توزیع نرمال برخوردار بود، لذا برای مقایسه میانگین نمره‌های اخلاق تحصیلی در دو گروه از آزمون تی مستقل و برای گروه‌های سه و بیشتر از آنالیز واریانس یکطرفه استفاده شد.

جدول۲ نشان دهنده مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره اخلاق تحصیلی بر حسب متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش می‌باشد. در بعد اخلاق تحصیلی، دانشجویان زن نسبت به دانشجویان مرد از اخلاق تحصیلی بالاتری برخوردار بودند که به لحاظ آماری معنی‌دار بود ($p=۰/۰۰۲$). همچنین بین ترم‌های تحصیلی مختلف، ترم ششم به لحاظ آماری از اخلاق تحصیلی پایینتری برخوردار بود ($p=۰/۰۱۴$). با وجود اینکه دانشجویان مجرد از اخلاق تحصیلی بالاتری (۱۰۶/۲۸±۸۷/۷۳) نسبت به متاهلین (۱۰۲±۲۵/۲۳) برخوردار بودند اما اختلاف معنی‌داری میان وضعیت تاهل ($p=۰/۴۶۷$) وجود نداشت. اگرچه اخلاق تحصیلی رشته علوم آزمایشگاهی (۱۱۰/۷۲±۱۸/۴۵) از سایر رشته‌های تحصیلی بالاتر بود اما اختلاف معنی‌داری میان رشته های تحصیلی دانشجویان ($p=۰/۱۹۷$) وجود نداشت.

جدول ۱. توزیع فراوانی متغیرهای فردی- اجتماعی دانشجویان برحسب جنسیت، وضعیت تاهل، رشته و ترم تحصیلی

متغیر		فراوانی(درصد)
جنسیت	زن	۱۵۰(٪۷۵)
	مرد	۵۰(٪۲۵)
وضعیت تاهل	مجرد	۱۹۰(٪۹۵)
	متاهل	۱۰(٪۵)
رشته تحصیلی	اتاق عمل	۵۰(٪۲۵)
	علوم آزمایشگاهی	۵۰(٪۲۵)
	پرتوشناسی	۵۰(٪۲۵)
	هوشبری	۵۰(٪۲۵)
ترم تحصیلی	ترم۲	۶۱(۳۰/٪۵)
	ترم۴	۸۰(٪۴۰)
	ترم۶	۲۸(٪۱۴)
	ترم۸	۳۱(۱۵/٪۵)

جدول۲. مقایسه میانگین± انحراف معیار نمره اخلاق تحصیلی بر حسب متغیرهای مورد پژوهش

مقیاس	متغیر		انحراف معیار ±میانگین	نتیجه‌ی آزمون
اخلاق تحصیلی	جنس	مرد	۹۹/۱۸± ۱۷/۴۱	آزمون تی مستقل t = ۳/۱۷ p = ۰/۰۰۲
		زن	۱۰۸/۳۷± ۱۷/۸۳	
	وضعیت تاهل	مجرد	۱۰۶/۲۸± ۸۷/۷۳	آزمون تی مستقل t = ۰/۷۲۹ p = ۰/۴۶۷
		متاهل	۱۰۲/۰± ۲۵/۲۳	
	رشته تحصیلی	اتاق عمل	۱۰۵/۶۴± ۱۷/۲۸	آنالیز واریانس یکطرفه F = ۱/۵۷۲ p = ۰/۱۹۷
		علوم آزمایشگاهی	۱۱۰/۷۲± ۱۸/۴۵	
		هوشبری	۱۰۳/۷۶± ۱۹/۵۵	
		پرتوشناسی	۱۰۴/۱۸± ۶/۷۵	
	ترم تحصیلی	ترم۲	۱۰۷/۶۲± ۷/۶۵	آنالیز واریانس یکطرفه F = ۳/۶۳ p = ۰/۰۱۴
		ترم۴	۱۰۷/۵۲± ۱۷/۷۹	
		ترم۶	۹۵/۸۲± ۱۹/۸۲	
		ترم۸	۱۰۸/۵۴± ۱۵/۸۸	

همچنین، نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که همبستگی میان سن و اخلاق تحصیلی معنی‌دار نشد (p=۰/۲۶۹). این ضریب همبستگی حاکی از آن است که با تغییرات سن، اخلاق تحصیلی تغییری نمی‌کند (r=۰/۰۷۹).

جدول ۳. همبستگی بین سن و اخلاق تحصیلی در بین واحدهای پژوهش

متغیر	اخلاق تحصیلی
سن	*r* = ۰/۰۷۹ *p* = ۰/۲۶۹ *n* = ۲۰۰

بر اساس جدول ۴ که توزیع فراوانی دانشجویان را بر اساس نمره اخلاق تحصیلی نشان می‌دهد، می‌توان دریافت که ۸۶(٪۴۳) دانشجو از نمره اخلاق تحصیلی مطلوب، ۱۱۲(٪۵۶) دانشجو از نمره اخلاق تحصیلی متوسط و ۲(٪۱) دانشجو از نمره اخلاق نامطلوبی برخوردار است. داده‌های این جدول حاکی از آن است که اکثریت دانشجویان اخلاق تحصیلی متوسط و تعداد خیلی کمی، تنها ٪۱ اخلاق تحصیلی نامطلوبی دارند. که این نکته

شاید احتیاج به بررسی بیشتری داشته باشد و یا به خاطر خوداظهاری دانشجویان باشد.

جدول ۴. توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر اساس اخلاق تحصیلی

مقیاس	میزان رعایت اخلاق تحصیلی	تعداد (درصد)
اخلاق تحصیلی	مطلوب	۸۶ (٪۴۳)
	متوسط	۱۱۲ (٪۵۶)
	نامطلوب	۲ (٪۱)
	کل	۲۰۰ (٪۱۰۰)

بحث

نتایج بدست آمده از مطالعه نشان داد که ٪۵۶ از دانشجویان مورد پژوهش از وضعیت اخلاق تحصیلی متوسطی برخوردارند و تنها ٪۱ اخلاق تحصیلی نامطلوبی دارند. همچنین دانشجویان زن از وضعیت اخلاق تحصیلی بالاتری نسبت به دانشجویان مرد برخوردارند. ازطرفی، دانشجویان ترم ششم وضعیت اخلاق تحصیلی پایینتری نسبت به سایر ترم‌های تحصیلی دارند. مطالعه ما نشان داد که اخلاق تحصیلی دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گناباد در حد متوسط بود. این یافته‌ی ما با مطالعه کهنسال و همکاران که میزان حساسیت اخلاقی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۲۰۱۸ را بررسی کردند همخوانی داشت [۱۶]. همچنین نتایج مطالعه kim و همکاران در بیمارستانی در کره و مطالعه ایزدی و همکارانش در شهر بندرعباس [۱۷, ۱۸] با نتایج مطالعه ما هم راستا بود. هر چند که آموزش مجازی منجر به راحتی و آزادی فراگیران در دسترسی و مدیریت اطلاعات شده است، اما در کنار آن مسائل اخلاقی جدیدی در رابطه با یادگیری اخلاق، تمامیت فردی و مسؤولیت و جوابگویی بوجود آمده است. از مهم‌ترین مسائل اخلاقی مربوط به فراگیران می‌توان تقلب، سرقت ادبی، تعدی به حقوق دیگران و جاسوسی در فضای مجازی را نام برد. در آموزش مجازی تقلب بسیار راحت‌تر از آموزش سنتی انجام می‌گیرد. بنابراین، برای مدنظر قرار دادن و حل این مشکلات باید به تمامی ابعاد آموزش مجازی منجمله سیستم‌های مدیریت یادگیری و آموزش، کیفیت محتوا و روش‌های اجرا توجه ویژه‌ای داشت [۳]. در مغایرت با نتایج مطالعه ما، کیان و همکاران در ۲۰۱۴ نشان دادند که آموزش مجازی محیط را برای تربیت اخلاقی در فراگیران دانشگاهی تضعیف می‌نماید. از آنجایی که فضای مجازی فاقد حضور هویت جسمانی استاد و دانشجو در برابر یکدیگر است، می‌تواند موجب کاهش الگوگیری اخلاقی دانشجویان از استاد و سایرین شود که متعاقبا زمینه را برای تربیت و رشد همه جانبه شخصیت از بین خواهد برد. از سوی دیگر، شاگرد وقتی به مرحله استادی می‌رسد که واکنش‌های روزمره استاد را ببیند و از سبک اخلاقی، رفتاری و تربیتی او الگوگیری کند. درحالیکه این فرایندها در فضای مجازی جایی ندارند [۱۹]. همچنین، تحقیق پورنقدی و همکاران در ۲۰۱۲ نشان می‌دهد که به دلیل آزادی موجود در فضای مجازی در مقایسه با دنیای واقعی، نشر مطالب آموزشی نادرست و یا استفاده از منابع آموزشی بدون رعایت حق مولف و منابع آن بیشتر از آموزش سنتی است. همچنین در آموزش مجازی تعریف درست و جامعی از اخلاق مجازی ارائه نشده و کاربران همانند دنیای واقعی خود را ملزم به رعایت چارچوب اخلاقی نمی‌دانند [۲۰]. بنابراین انتظار می‌رود که اخلاق تحصیلی روزبه روز در بین دانشجویان نامطلوب و کمرنگ‌تر شود. نتایج مطالعه ما نشان داد که درصد خیلی کمی از دانشجویان اخلاق تحصیلی نامطلوبی دارند که شاید احتیاج به بررسی بیشتری داشته باشد و یا به خاطر خوداظهاری دانشجویان باشد. از آنجایی که به دلیل شیوع کرونا پرسشنامه‌ها حضوری توزیع نشدند و از طریق پرس‌لاین در اختیار دانشجویان قرار گرفتند، شاید دانشجویان بطور صادقانه پرسشنامه‌ها را پاسخ نداده باشند. تعدادی از مطالعات نیز اهمیت اخلاق در آموزش مجازی را متذکر شده‌اند و طراحی الگویی برای رعایت اخلاق در آموزش مجازی را لازم دانسته‌اند [۲۲،۲۱]. کول میرپور و همکاران در ۲۰۲۰ پیشنهاد کردند که با استفاده از تقویت باورهای مذهبی و معنوی فراگیران، رشد اخلاقی، خودکارآمدی، حمایت اجتماعی، انگیزش تحصیلی و سواد رسانه‌ای می‌توان از آسیب‌های ناشی از آموزش مجازی پیشگیری کرد [۲۱]. همچنین جوئن ناجی و همکاران ۲۰۱۹ تاکید کردند که فناوری ذاتاً انعطاف‌پذیر است و می‌توان با ارائه راه کارهایی ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی و دانشگاهی را به فراگیران انتقال داد و بدین ترتیب چالش‌های مداوم ناشی از استفاده از فن آوری را حل کرد [۲۲].

بخش دیگری از نتایج مطالعه ما نشـــان داد که اخلاق تحصـیلی در دانشـجویان زن بیشـتر از دانشـجویان مرد اسـت. گزارش شـده اسـت که جنسـیت عامل مهمی در نوع گرایشـات اخلاقی بشـــمار می‌رود. تفاوت دیدگاه‌های زنلنه و مردلنه درباره اخلاق، مانند رویکردهای عاطفه‌گرای زنانه در مقابل رویکردهای وظیفه گرا، عقل گرا و اصـــول‌گرای مردلنه در اخلاق، در همه شئونات اجتماعی از جمله تربیت و آموزش وجود دارد [۲۳]. هم راسـتا با این بخش از یافته‌های ما، مسـلمی در ۲۰۱۹ نشـان داد که دانشـــجویان زن بیشـــتر از دانشـــجویان مرد برای اســـتفاده اخلاقی از اینترنـت می‌کوشـــنـد. همچنین زنـان رفتـار اخلاقی بیشتری نسبت به مردان در محیط مجازی از خود نشان می‌دهند [۲۴]. علاوه بر این، نتایج ما نشان داد که دانشجویان ترم ششم نسـبت به سـایر ترم‌های تحصـیلی از اخلاق تحصـیلی پایینتری برخوردارند. در مغایرت با این بخش، کهنســـال و همکاران در ۲۰۱۸ نشان دادند که دانشجویان ترم هشتم، حساسیت اخلاقی بیشتری نسبت به دانشجویان ترم سوم دارند [۱۶]. همچنین در مطالعه‌ی park و همکارانش در ۲۰۱۲، میانگین حســـاســـیت اخلاقی در دانشجویان سال سوم و چهارم، بیشتر از دانشجویان سـال اول و دوم بود [۲۵]. آنها معتقد بودند که اخلاق تحصـیلی رابطه مسـتقیمی با ترم‌های تحصـیلی دارد بدین صـورت که هر چه ترم تحصیلی دانشجو بالاتر باشد اخلاق تحصیلی هم بالاتر می‌رود. شـــرایط متفاوت مطالعات می‌تواند توجیحی برای این مغایرت باشـــد. مطالعه ما در شـــرایط آموزش مجازی و مطالعه کهنســـال و park در شـــرایط آموزش ســـنتی انجام گرفت. از طرفی فرهنگ، مذهب و تربیت فرد از جمله عواملی هســـتند که می‌تواند بر حســـاســـیت اخلاقی تاثیر بگذارد. محققین پیشـــنهاد می‌کنند که اساتید و دست اندرکاران آموزشی با تدوین کارگاه‌ها و همچنین همراه بـا آموزش دروس بر رعـایـت مهـارت‌هـای اخلاقی تاکید بیشـــتری داشـــته باشـــند. از محدودیت های این مطالعه می‌توان به این نکته اشاره کرد که پرسشنامه‌ها از طریق خوداظهاری و توسـط خود دانشـجویان پر شـدند که حقیقت‌یابی آن را دچار مشکل می‌کرد.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشـان داد که وضـعیت اخلاق تحصـیلی دانشـجویان پیراپزشـکی دانشـگاه علوم پزشـکی گناباد در سـطح متوســـط اســـت. بنابراین این دانشـــجویان نیاز به آموزش‌های بیشـــتری دارند. حال که به دلیل شـــیوع کرونا آموزش مجازی تداوم پیدا کرده، نیاز است اساتید روی برخی مهارت‌های اخلاقی بیشـــتر تمرکز کرده و آنها را نیز به دانشـــجویان همراه دروس آموزش دهند.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله منتج از طرح تحقیقاتی با کد ثبت شده A-10-2060-1و کـد اخـلاق (IR.GMU.REC.1400.020) در دانشـگاه علوم پزشـکی گناباد می‌باشـد. همچنین بعد از کسب رضایت آگاهانه از دانشجویان و توضـــیح اهـداف مطـلعـه، پرسشنامه‌ها در اختیار آنها قـــــرار گرفـــــت. به علاوه به آنان اطمینان داده شد که پاسخ‌های آنها کاملاً محرمانه خواهد ماند.

تضاد منافع

در این پژوهش هیچگونه تعارض منافعی با هیچ یک از افراد و یا سازمانها وجود ندارد.

سپاسگزاری

پژوهشگران مراتب سپاس و قدردانی خود را از مسئولان و کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گناباد، برای حمایت مالی از این تحقیق اعلام میکنند و از همه دانشجویان عزیز شرکت کننده در این مطالعه صمیمانه سپاسگزارند.

منابع

1. Zhu H, Wei L, Niu P. The novel coronavirus outbreak in Wuhan, China. Global health research and policy. 2020;5(1):1-3.
2. Zangrillo A, Beretta L, Silvani P, Colombo S, Scandroglio AM, Dell'Acqua A, et al. Fast reshaping of intensive care unit facilities in a large metropolitan hospital in Milan, Italy: facing the COVID-19 pandemic emergency. Critical Care and Resuscitation. 2020;22(2):91.
3. Liu X, Na R, Bi Z. Challenges to prevent and control the outbreak of Novel Coronavirus Pneumonia (COVID-19). Zhonghua liu xing bing xue za zhi= Zhonghua liuxingbingxue zazhi. 2020;41:e029.
4. Dedeilia A, Sotiropoulos MG, Hanrahan JG, Janga D, Dedeilias P, Sideris M. Medical and surgical education challenges and innovations in the COVID-19 era: a systematic review .in vivo. 2020; 34(3):1603-11.
5. Newman NA, Lattouf OM. Coalition for medical education—A call to action: A proposition to adapt clinical medical education to meet the needs of students and other healthcare learners during COVID-19. Wiley Online Library2020.
6. Ahmed H, Allaf M, Elghazaly H. COVID-19 and medical education. The Lancet Infectious Diseases. 2020;20(7):777-8.
7. Sahu P. Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (COVID-19): impact on education and

mental health of students and academic staff. Cureus. 2020; 12(4).
8. Bao W. COVID-19 and online teaching in higher education: A case study of Peking University. Human Behavior and Emerging Technologies. 2020;2(2):113-5.
9. Dreyfus H. About the Internet: A Philosophical Look at the Internet. Farsinezhad A, trans Tehran: Saghi Publications. 2010:20-85.
10. Patil N, Yan YCH. SARS and its effect on medical education in Hong Kong. Medical education. 2003;37(12):1127.
11. Rose S. Medical student education in the time of COVID-19. Jama. 2020;323(21):2131--2.
12. Rouhollahi NS, Mokhtari z. Investigating the observance of ethical principles by the participants in the electronic exams of Tehran University of Medical Sciences. Medical Ethics and History of Medicine. 2013;5(9):99-101 (Persian).
13. Marandi S. The integration of medical education and health care system in the Islamic Republic of Iran: a historical overview. 2001 (Persian).
14. Mobasher M. Virtual learning for teaching medical ethics during COVID-19 pandemic. Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2020;13 (Persian).
15. Golparvar M. The relationship between ethics and justice education with the avoidance of deception, ethics. Science and Technology. 2010;5(2-1):57-66 (Persian).
16. Kohansal Z, Avaznejad N, Bagherian B, Jahanpour F. Evaluation of moral sensitivity in nursing students of Bushehr University of Medical Sciences in 2016. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2018;11(1):242-52 (Persian).
17. Izadi A, Imani H, Noughabi F, Hajizadeh N, Naghizadeh F. Moral sensitivity of critical care nurses in clinical decision making and its correlation with their caring behavior in teaching hospitals of Bandar Abbas in 2012. Iranian journal of medical ethics and history of medicine. 2013;6(2):43-56 (Persian).
18. Kim Y-S, Park J-W, You M-A, Seo Y-S, Han S-S. Sensitivity to ethical issues confronted by Korean hospital staff nurses. Nursing ethics. 2005;12(6):595-605.
19. Kian M. Challenges of Virtual Education: A Report of What Are Not Learned. Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences. 2014;5(3):11-21 (Persian).
20. Pournaghdi B.The reflection on ethics in virtual education and e-learning. Semnan Law Enforcement Science Quarterly. 2012;2(4):93-112 (Persian).
21. Koulmirpour N, Ghasemi A, Koulmirpour M. Investigating the effect of virtual education on students' mental health. Studies in Psychology and Educational Sciences. 2020;56(6):145-60 (Persian).
22. Nnaji J. Ethical dimensions of the increasing usage of new technologies in virtual education. Emerging Trends in Cyber Ethics and Education: IGI Global. 2019:1-21 (Persian).
23. Ghafari, Hatamikia, Zabihi. The relationship between femininity and masculinity in the professional ethics of educational justice. National Conference on Pathology of the country's educational system. 2017.
24. Moslemi M. Male and female students tend to use the Internet morally. Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology. 2019;14(1):58-65 (Persian).
25. Park M, Kjervik D, Crandell J, Oermann MH. The relationship of ethics education to moral sensitivity and moral reasoning skills of nursing students. Nursing ethics. 2012;19(4):568-80.